

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
hova
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
WOKÁL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE,
hova a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:
Égész évre 4 frt.
Fél 2 . . .
Negyed 1 . . .

HIRDETMÉNYEK DÍJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyitlér sora 15 kr.

Márczius tizenötödike.

(Sz.) Abban a levegőben, mely az elvadó ter-
mészetet új életre kelti, kell valami hatalomnak
lenni, mely az emberi tevékenységre azon képen
hat, mint az elvetett magra, a fakadó növényre, a
felső bimbóra.

Eszméket kelt, új eszméket, melyek a régiak
nyomába, helyébe lépnek, mint a fejlődő sudaru
eser új lombjai. Emlékeztet arra az igazságra, hogy
minden új élet egy régebb létezőnek enyészé-
téből támad, mint a költő mondja: „minden gyümölcs
egy-egy virágnak halála.”

Márczius 15. nevezetes napja Magyarország
történetének, büszkesége az akkor kiváltságos ma-
gyar nemzetnek. Egy pár nap múlva 35 éve, hogy
elhangoztak a nagy eskü szavai:

„A magyarok Istenére

Esküszünk,

Esküszünk, hogy rabok többé

Nem leszünk.”

A kortársak emlékezete és a történet beszéli
nekünk, mint riadt fel a hon e dalon. S a felé-
redt honszerelem teteket költött, melyek példa nél-
küliek a világtörténet lapjain.

Rómában, márczius idusán döfte le Brutus
Caesart, mert barátjánál, jóltevőjénél jobban szerette
a szabadságot. Franciaországban a Bastille
bevételek év fordulója a szabadság nemzeti ün-
nepe. De mindkét napon vér folyt; a föld legdrá-
gább nedve — embervér tapad itt is, ott is a sza-
badság kivívásának emlékéhez. 1848 márczius 15-
ikén a magyar nemzetnek sikerül először össze-
egyeztetni a két legfőbb jót: a szabadságot és
a békét.

Nagyot és sokat vívott ki a magyar nemzet,
bár nagy áldozatok árán; ép azért méltán megér-
demli egy ily nap: márczius tizenötödike, a meg-
ünneplést. Legyen e nap kicsinyénél, nagynál ün-
nep, nemzeti ünnep.

Egyesüljön a nemzet minden tagja a jövő biz-
tosítására, a békés egyetértés tenntartására e na-
pon, melyen a szabadság örökkön buzgó forrásá-
ból merithetünk erőt kötelességünk teljesítésére:
megóvni és gyarapítani fényben a ránk szállt
szent örökséget: a szabad magyar
hazát.

Községi felszólamlás földadókatasteri ügyben.

Alvincz, 1883. febr. hó.

A földadókatasteri munkálatok közel állanak a be-
fejezéshez. E munkálat nagy horderejű, mondhatni élet-
kérdés a földbirtokos osztályra, mert isten tudja hány
évig fog tartani az adórendszer, mely annak alapján életbe
lesz léptetve. Ha e készülő adórendszer aránytalan adó-
terhet hárítand reánk: annak sulya nem csak mezőgazda-
ságunk fejlődésére lesz zsbasztó hatással, hanem külö-
nösen a kisbirtokos osztály anyagi fennállását is kocz-
kázatni fogja.

A földadó szabályozására vonatkozó törvényeink jo-
got adnak a földbirtokos osztálynak, mint érdeklétt félnek,
hogy e munkálat folyamatban levő keresztülvitelénél jo-
gosult érdekeinek érvényt szerezhessen. Megbecsülhetlen
jog, ha vele a törvény korlátai közt helyesen élni tudunk
is, akarunk is. E jog felhasználása magunk iránti köte-
lesség, s ha ezt teljesíteni elmulasztjuk, pótolhatlan vesz-
teség hárulhat reánk; mert abban bizonyosak lehetünk,
hogy mások nem fogják végezni helyettünk azt, mit vé-
gezni magunknak lett volna kötelességünk.

Mindenek előtt fel kell ismernünk a kötelességet,
melyet a közterhek viselésére nézve, az állam irányában,
a törvény a földbirtokos osztálytól megkövetel. A ki e
kötelességérvényétől át van hatva, tartózkodás nélkül el-
foglalási jogával oly esetben, a hol aránytalan adó-
többlet kérdése forog fenn; miután felszólamlás tárgyát
csakis oly adótöbblet reánk hárítása képezheti, melyet nem
magunkért, hanem mások helyett lennünk kénytelenek
viselni.

Ez idő szerint a községek felszólamlása kerülend
bizottsági tárgyalás alá s időszerűnek véljük Alvincz köz-
ség idetartozó felszólamlását főbb vonásaiban megismer-
tetni, miután e község ugy földje minőségénél, mint ha-
tarjából ragadta el, még csak nem is tekinthetett szét a
régiz gazdaságon.

Egész csoport jött már szembe a siető asszonykával.
Szinte szegyenlette magát. Tovább mentek, egyedül állt,
ugy elszédült a gyászos hír hallatára. Viszik ismét,
elindítják jó hajnalba.

„Hajnalba indítják, holnap odaérnek, tömlőz fe-
kére zárják azt a legényt, a kit én szerettem, a kiért
szenvettem árva életemben. S nekem még csak elkísérni,
elbucszni, megsíratni sem lehet. Hajnalban indítják, haj-
nali lágy szellő, te légy uti társ, vidd el az én csókom,
ejtsd a homlokára, hosszú selyem haját simogasd meg
szépen, két csillogó könnyet törölj ki szeméből — az én
kedvesemnek.”

Mullatoznak a pandurk a koresmában, szórják a
pénzt, telik nekik a szegény paraszt zsebéből. Jutalomra
számítanak, a miért kézrekerítették a gazembert. Leg-
kivált a Jóska pandur mulat széles jó kedvében, hogy
megkötözte Bálintot farkas-guzsba, egyengette csákányá-
val, a miért ez szemtől-szembe merete mond' n, hogy
hazugság Jóska pandur állítása, nem tett ő kárt a más em-
ber jószágában, nem gyújtotta fel a házat.

Nehéz annak kitisztázni igazságát, a ki egyszer be-
lekerült a kredóba. El is esendésedett Bálint. Tudta ő
jól, hogy a szolga nem kegyelmez, ha lehetne, ugy
sem tenné.

Viradóra, jó hajnalba elindultak. A Sára nén' háza
előtt haladtak el; Bálint nézett, merőn nézett be a ma-
gas kerítésen, hangot adott érzésének ilyenképen: „Zörög
a vas a lábamon, nem hallod-e szóp galambom? Piros
karmantyudnak helye, éles szeggel van szegve. Rabsá-
gomat nem sajnálom, a mit tettem azt sem bánom; csak
reád régi kedvesem, gondolok én keservesen!”

Megadta rá a viszhangot a szerető, mert ott várta,
ki is szaladt az utcára.

„Nem kérdem hogy bűnös vagy-e? azt sem kérdem,
hogy szeretsz-e? Te sem kérdezted azt tőlem, rosztat nem
hittél felőlem. Ne felejtis el, gondoldj reám, én veled le-
szek violám; felfogadom isten előtt: ugy áldjon meg itt
a földön, ugy jussak el a mennyekbe; hogyha szabadsá-
god érte: mindenkit elhagytok érted.”

Reá borult, átölelte két karjával, csókot nyomott
ajakára önfelédten, — ez volt első és utolsó.

tára kiterjedésénél fogva megyénk elsőrangú községei közé
tartozik.

A t. e. nagyszabonyi kerületi katasteri igazgatóság
részéről velünk közölt kimutatások szerint a községünkre
alkalmazott osztályok száma ellen lényegesebb észrevéte-
lünk nincs, miután azok határunkban a földek minősége
közti különbözetet, nézetünk szerint is megközelítőleg ki-
tűntetik. Csakis a legelőknél szüntettük meg a négy osztá-
lyt s felvettünk három, miután a legelők minősége
közti különbözet kitűntetésére három osztályt is elegendő-
nek találtunk. Továbbá a kert mívelési ágánál, a Tábor-
hely dűlőben felvett 8 hold területet áthelyeztük a szántó-
föld mívelési ágba, mivel a Táborhely dűlő természeti
minőségénél fogva egész kiterjedésében szántóföldnek te-
kinthető s azon 8 hold területet kertnek csak ideiglenesen
és kénytelenségből szokták használni, mivel az tavasszal
rendszerint víz alatt áll. Ha a víz idejekorán elsziváreg,
akkor bevetik tavaszi veteménynyel, ha ellenben az álló
víz csak május hó vége felé szikkad fel, akkor beültetik
káposztával vagy répával, hogy a föld heverőben ne ma-
radjon.

Az osztályonkénti tiszta jövedelmet illetőleg a nádas
és erdő mívelési ágak észrevétel nélkül hagyatnak. De a
többi mívelési ágakban, az osztályonkénti tiszta jövedelem
helyességére nézve, lényeges észrevételek merültek fel s
az előforduló téves felvételeket a helyes arányokra leszá-
lítani szükségesnek véltük. — Észrevételeinket a mel-
lékelt kimutatások dűlőnként és mívelési áganként rész-
letesen tüntetik ki s azok figyelembe vételét tisztelettel
kérjük, mert meggyőződésünk és szigoruan átvizsgált szá-
mitgatásunk szerint ezen kimutatások végeredménye tü-
nteti ki azon katasteri tiszta jövedelmet, 33.264 frt, mely
a földadókatasteri törvények értelmében községünkre há-
rítandó földadó felosztásánál helyes adóalapul elfogadható
leszen. —

A katasteri becslo biztos felvétele szerint 39.891
forintban van megállapítva azon katasteri tiszta jövedelem,
mely a földadó felosztásánál, mint adóalap, községünkre
alkalmazandó lenne. Ezen felvétel tulmagas, és mivel tul-
magas, az alkalmazásnál községünkre aránytalan adóter-
het hárítana s oly adótöbbletet örökítene meg, melynek
viselését fennálló adótörvényeink, meggyőződésünk szerint
tőlünk nem követelik.

Ezen tulmagas katasteri tiszta jövedelmet egyrészt
azon körülmény idézte elő, hogy a katast. becslo-biztos
a földek osztályozásánál, illetve az osztályba sorozási muu-

TÁRCZA.

Vadász Judit szeretője.

— Elbeszélés. —

(Vége.)

A tavasz lágy fuvalmával megérkezett Csikós Bálint
épen virág-vasárnapján. Elvadó hó be sem lepte lába nyo-
mát, s már kísérik a pandurok, nyomon vannak.

Szomszéd falu határáig ment eleje édes apja. — sánti-
kálya; de elment volna tovább is, csak hogy gyermekét
láthassa.

Hogy megsárgult, hogy megfogyott az átkozott, hit-
vány koszon, nedves szalmán! Vagy talán az öreg szemé-
nem lá már jól? Nem bizony a sűrű könytől. A vas-
szívű öreg szemét könyezni nem látta senki, porkolábja
sem bírja s ime, nem juthat szóhoz a zokogástól.

Kösziklákön vert utat a folyam árja, most már ro-
han tarthatatlan.

Bálint pedig kérdezné is, de nem meri, hogy mi
lett a Juditjával. Hát nem kérdi, szótalanul haza érnek.

A faluban minden házat megmotóznak a pandurok,
keresnek egy gonosztevő gyújtogatót. Tegnapelőtt szaba-
dult ki a börtönből, bosszujába ráperzsolt egy palotára,
törvény-bírák lakására. Jóska pandur el is fogta, de ki-
siklott a kezéből. Híjába mert reá ismert: az a duhaj-
kodó legény, Csikós Bálint.

Úgyes gyerekek Jóska pandur, hogy oltotta a nagy há-
zat, ott volt mindjárt legelő. Hullott is a pénz zsebébe
nyilasan s titkon.

Hát a mikor Pengő Balázs nagy kapuját csikorgatta
három pandur, ott suhan ki a kis asszony a kert ajtón,
fut a határszéli házhoz. Tudja arra jól az utat. Az ő ke-
zén ment keresztül minden írás az apához, ételének szine-
ját oda hordta. Bizony nem tudta felejtini semmiként a
szeretőjét, várta, várta. Hogyne szaladt volna most a
mentésére!

Mégis későn volt már minden.

Elesipte azt istenadta Jóska pandur, az apának

Ez sem tarthatott sokáig; móröríté érzéséből fel-
ébredte durva lézzel Jóska pandur. Rosszul tette. Nem
bocsátja meg ezt neki soha Bálint.

Édes apja ott várta a falu végén, jó tanácsot akart
adni gyermekének.

— Ne felejtis el édes fiam, büszkeségem, hogy ár-
tatlanul veszik el tőled a nap szép viláosságát. Szaba-
ditsd ki magadat! Bilincseddeld zúd össze az átkos em-
ber koponyáját, a ki megkötözött téged!

A csetei patak vize de véres, véresebb a Bálint keze,
legvéresebb Jóska pandur összezuzott koponyája. Mossa,
mossa három társa . . .

Legyen tiszta bűnös lelke más világon . . .

Kinos volt a vonaglás, mint a bűnös emberé, su-
sogott is valamit, de egyik sem értette meg.

Megértették a palotás méltás bírák oda benn. —
Jóska pandur bűnös társa kivallotta, hogy ők ketten ad-
tak lángot a nagy, fényes palotának, ugy fogták a szegény
rabra. Jóska pandur a sok kincset mind megtartotta ma-
gának, hűtelen lett czinkóssához. Várja is a börtön ötet.
Igazság az ártatlannak.

A gazságnak igazsága: hóhér-pallós, — oda került
Csikós Bálint, oda vitte durva törvény.

Pengő Balázs felesége remegve várja az írást a vá-
rosból. Nem esinál titkot belőle.

Jön az írás, nem neki szól, az apának: kivégezték
gyilkosságért. — Elrejtii a kebelébe, nem mondani a vi-
lágon senkinek sem. Pedig könnyülne a szíve. De ne
jusson a fülébe a gyászos hír összetört aggastyánnak,
ki halálos ágyon fekszik.

Két napig nem megy feléje. Harmadiknap reggelén
vigan köszönt be hozzája. „Meglátogattam Bálintot, nagyon
jól van, tisztelteti, kiszabadul nem sokára.”

Ránczos képe kisimul az aggastyánnak, ugy moso-
lyog mint egy gyermek; jaj szót sem mond, nem is hó-
róg, csak mosolyog, csak mosolyog . . . Édesdeden megy
által a más világra az örömtől, a reménytől. — Judit
pedig ráborul a kihált testre, szívszaggató nagy fájdal-
mát ott elsirja. Minden évben két koszort tesz egy sirra,
liliomból, nefelejtsből.

Kent.

kálat keresztülvitelével oly arányt létesített, mely határunk talajminőségi és termőképességi viszonyainak nem felel meg. Ő ugyanis a határnak körülbelül felelő részét a jobb minőségű, másik felelő részét pedig a gyengébb minőségű osztályokba sorozta. Míg községeink katasteri bizottsága, támaszkodva tapasztalati ismereteire, helyesebbnek véli azon arányt: hogy a határnak körülbelül egyharmad része vételessék a jobb, másik harmadrésze a közepes, harmadik harmadrésze pedig a gyengébb minőségű osztályokba, mivel ezen arány a talaj természeti minőségének és termőképességi viszonyainak inkább megfelel. — Másrészt azt sem lehet tagadni, hogy a katasteri becselő biztos eljárása, melyet az osztályba sorozási munkálatnál követett, igen egyoldalú volt.

Ezen munkálat keresztülvitelénél az 1875. VII. t. cz. rendelethez képest ugyanis a községi katasteri bizottság tagjai közül a katasteri becselő biztos mellé értelmes és tapasztalt gazdákat rendeltünk, kik számos éveken keresztül szerzett gyakorlati tapasztalás útján a határt nem csak egészben és dülöként ismerik, hanem az egyes földek minősége és termékenysége iránt is megbízható tájékozottsággal bírnak. Ezen községi képviselők véleményét a katasteri biztos amottan meghallgatta ugyan, de kellő figyelembe nem vette.

(Vége következik.)

Arany-émlékünnepély.

Nagy-Enyed, 1883. márcz. 5.

Nem is oly rég vala, midőn az egész művelt világot villanyütésként rázta meg a megdöbbentő hír, mely a legnemzetibb s alkotásában is legnagyobb költőnkről, **A r a n y J á n o s** ról vitte szárnyain ama megrázó szavakat: meghalt, nincs többé!

A csapás, mely nemzetünket Arany halálával sújtotta, nem jött váratlanul. Jóelőre el valánk készülve rá. És mégis, midőn bekövetkezett, a nagy és mély fájdalom nyomása alatt, a halál gondolatával alig tudánk kibékülni. A sajtó is akkor csak töredézet szavakban tudott szólni, nem hitt saját magának, midőn eme szívekbe nyíló, fájdalmas szót kelle világgá bocsátania: meghalt. — Hogyan? Hát a halál azon is diadalmaskodhat-e, a ki oly gazdagon bír az égiek kegyét, a kibe az „istenségnek egy fényugara” szállt alá? Meghalhat-e az, ki teremtő erejével a mondák homályában már-már elenyészett, oly sok századok által „elviselt világot” képes volt újja teremteni s annak oly régen porrá lett alakjait a képzelem varázsfényénél föllevenítve, élénk, a késő unokák elé állítani? Van-e a sírnak joga ahhoz, kinek remek alkotásai nemcsak egy bizonyos korra szólnak, de a melyek mindenkor magukra fogják vonni az egymást felváltó emberöltők bámulatát? — Oh nem! Arany János nem hallhatott meg! Saját szavai által lett a mi vigasztalásunk, midőn a legnagyobb magyar költő a legnagyobb magyarról így szól:

„Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja mul;
Hanem lerázván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul,
Mely fennmarad s néhen nő tiszta fénye
A mint időben, térben távozik;
Melyhez tekint fel az utód érenye:
Óhajt, remél, hisz és imádkozik.”

Nagy volt a veszteség. De az e miatt érzett mély bánatnak sötét felhői közül aranyfényvel kelt föl a vigasztalásnak napja is, melynek sugaraiban föllekesülve, jól esik tudnunk, hogy Ő a mi vérünk vala, s hogy az arannyal tisztább, ragyogóbb nevével dicsőbb, szentebb tette a magyar nevet. Az egész nemzet meggyászolta halálát; de e gyász a halhatatlanság ünnepéje volt. Lesújtó vala halála, de szászorosan felemelő örökélete. Azért kérdés sem lehet az, hogy ki volt, hanem hogy ki? Mert Arany ma és mindvégig ugyanaz marad: a magyar nemzeti szellem és nyelv élesztője és fenntartója.

Ilyen gondolatok hatották át Bethlen-főiskolánk ifjuságát is, midőn nem sokkal Arany halála után, önképző-körében Arany emlékezetének megünneplését határozatilag kimondta. Az ünnepély megtartásának ideje a nagy költő születésének évfordulati napját követő vasárnapra tűzött ki. Emlékbeszéd és óda írására pályázat lett hirdetve. A nemes versenyben többen vettek részt. A beérkezett munkák mindenike kellőképen megállotta helyét; mégis külön-külön mindeniknek voltak a másikkal fölött előnyei és hátrányai. — Így a három beadott emlékbeszéd közül különösen kettő szállott élesebb harezra egymással. Azon határozottabban meglátszott a mintaszerű beszédekre fordított figyelem, kerekdedebb, teljesebb s így szónoki előadásra is alkalmasabb volt, mint a másik. Ennek bevezetése és befejezése a másik föl emelkedett ugyan, de tárgyalása nem nyújtott eléggé teljes képet Arany életéről és irodalmi működéséről. Így lett határozva aztán az, hogy a kerekdedebb mű, melynek írója **Ferencz Samu III.** éves theologus, olvastassék fel, mint emlékbeszéd; a másik pedig, melynek egyik fénypontját Arany mint lírikus képezte s melynek írója **Csekme Ferencz III. th.**, ugyanezen czím alatt alakítottassék át értekezéssé s mint ilyen képezze az ün-

nepély másik pontját. Óda csak egy érkezett be. Ugy látszik, hogy az ifju poéták nem merék fölvenni lantjaikra Arany nagy nevét. Nő do az az egy ha bátor volt sikra szállani, nem vallotta szégyenét, sőt dicsőségesen megállva helyét, gyakorlottságának s határozott tehetségének adta általa tanujelét. Írója **G á s p á r J á n o s I. theol.**

Az ünnepély tárgysorát mult számunkból ismerik olvasóink, most adjuk annak lefolyását a lehető részletességgel.

A kitűzött napon d. u. 3 órákor a melegen érdeklődő művelt közönség s az ifjuság zsufolásig megtöltötte a régi városháza nagytermét, mely az ünnepély színhelye volt. A szinpadí függöny felgördültével **Zayda János** derék karnagy vezetése alatt a főisk. zene- és theol. dalkar együttesen, kellő szabotossággal adták elő **Erkel Hymnuszát.** Ezután **Ferencz Samu** olvasta fel szónoki hűvvel, ifju lelkesedéssel fennebb említett emlékbeszédét. „Még az örömnép dalát vizsgáljuk a haza bérczei, — így szól — midőn a Toldiról zengő lant hurja hirtelen elszakad s kebelt szaggató bús melodiája az örömhangozat egy nemzet ajkán azonnal a gyász fuldokló nyögésévé változtatja; még az öröm, melyet a magyar Tyrtus szobra sugároz alá, ragyog az arczokon, midőn hirtelen a veszteség sötét gyásza borul egy országra. . . . Arany János nincs többé!” — „Oh de elveszítjük-e azt — folytatja tovább — kinek szavaival kulesoltatja imára gyermeke kezét az anya? Lehetünk-e anélkül, kinek dala csendül meg a nép ajkán, s ki az esti tűz szelid fényénél mult idők dicső hőseiről beszél. . . . Nem! Ő most is a miénk — velünk marad, mert örököse lett szellemi hagyományainak e haza s munkássága drága kincse a nemzeté!”

Áttért azután életének vázolására. Arany nagy érdemeinek, kiváló tulajdonainak gazdag virágait egy teljes koszoruba kötni nem érzé magát hivatottnak; mert „a nagy költő élete hasonlít a tengerhez, mely sokkal több gyöngyöt rejteget mélyében, mint a mennyit felszínre vet.” A családi körben töltött gyermekkorát röviden emlíve, leírta, mint lett a szalontai iskola csodálat növényéke; rámutatott azon erős hajlamára, mely már itt a költészet felé vonta. Rajzoló debreczeni életét s kis-ujzállási tanítóskodását s ez idő alatt tanítóskodásának főbb tárgyait. Majd föllevenítette ifju ábrándjait, melyeknél fogva most festő, majd szobrász, majd meg színész akart lenni. Színészsé lett, de keserűen csalódott. 1842-ig tájékozatlanságban bolyong jövendő sorsa felől, mignem **Szilágyi János** felismerve tehetségét, a helyes irányt megadta neki. Ekkor fordítja le, **Sopikokles „Philokratesét”**, majd az angol nyelv gyors megtanulása után **Shakespeare „II. János királyát.”** 1845-ben „Elveszett alkotmány”-ával megnyeri a „Kisfaludy-társaság” pályadíját. Nemsokára méltán szólhatott **Petőfi Aranyhoz** eképen:

„Ki és mi vagy? hogy így tűzökád gyanánt
Tenger mélységéből egyszerre bukkansz ki?
Más csak levelenként kapja a borostyánt,
S neked rögtön egész koszorút kell adni.”

midőn világgá bocsátá egyik legremekbe alkotását, **Toldi**-ját. Itt hosszabban időzve fejtegeté, hogy a népiest legtisztábban és legművészebb formában neki sikerült előtűntetni, mint „**Toldi**” mutatja. Majd megírja „**Murány ostromát**,” beáll a 48-as év, Pestre vágjuk, az irodalmi központba. 49-ben fölmege, mint miniszteri fogalmazó, de állását alig foglalta el, Szalontára, családjához kelle térnie, mivel az orosz tábor már Debreczen alá érkezett. Ez évben írta meg „**Katalin**” cz. költői beszélyét, melyben a szabadság harez eszméjét és hangulatát oly meghatározó színekben festi. 51-ben nyilvánosság elé hozza a „**Nagyidai cigányok**” cz. népies vig eposát. Csakhamar bevégi „**Toldi** estjét.”

Kilencz évi gazdag működés után a **Kisfaludy-társaság** igazgatója lesz. Itt adja ki a „**Szépirodalmi Figyelőt**” s a kiváló becsü „**Koszorút**.” Midőn az akadémia rendes tagjává választotta, székfoglalóul „**Zrínyi és Tassoról**” értekezett, méltó helyet foglalva el vele a tudósok között. Szécheányi halálakor megírja a magyar irodalomban páratlan ódáját. 36-ban az Akadémia legtekélyesebb eposzát „**Buda halálát**” a **Nádasdy** díjjal tüntette ki. 65-ben az Akadémia titkára, 70-ben főtitkára lett. Leánya halála s a folytonos munka megtörték erejét: a vallásosság nyújtott csupán erőt neki. S midőn már azt hitték, hogy a nagy költő ajka végeké elmúlt, „**Toldi szerelmével**” lepi meg a világot, eme végsőszóival:

„Daliás időről, mit még barna hajjal
Kezdem, s félbe hagyék küzde korrál, bajjal,
Most mikor agg lettem, hajam is fehérrül:
Imhol a bus ének „**Toldi szerelméről**.”

Íme ezek voltak az emlékbeszédnek főbb pontjai, ügyes és találó jellemvonásokkal kísérvé, melyek Arany multját és működését élénk világitásban tarták a folyton éber figyelemmel hallgató közönség elé. Nehány vonásban feltűntette még utolsó napjainak képét. . . . Majd az ifjusághoz szólván mondá, hogy őrizze meg emlékéit, őrizze meg legdrágább kincseit, műveit, melyek az erkölcsi szépek és nemesnek kristálytükröi, hogy majd:

„Ha tán sok évek, tán lehunyt századok
Multán visszatértem, iltve más alakot:
Legyen boldog a nép s öröme oly tiszta
Hogy ne kívánkozzék többé mennybe vissza.”

Es ezzel a közönség zajos éljenzése és tapsa kíséretében tetszésre talált beszédét befejezte.

Ezután következett **Gáspár János** ódája, melyet **Ujvári István III. th.** adott elő. Meglepően csinos képekben és emelkedett gondolatokban szólott Aranyról, mint költészetünk szellemóriásáról; de a ki mégis — mint író mondja:

„Nem az voltál, kit a kirmév elvakít;
Mint kicsiny ibolya a bokor árnyában
Félre vonva éltél, s lelked égbe vitt.”

A közönség zajos éljenzés és tapsolás között szerzőt óhajtá látni, mely kívánságnak szerző midőn eleget tett, a taps és éljenzés még inkább kitört. A tárgysor szerint ismét a főiskolai zenekar szerepelt, előadva **Verdi „Imáját”** **Nabukoból.** Majd **Csekme F.** olvasta föl „**Arany lírai költészeté**” cz. értekezését. Dolgozata nem akart tudományos tárgyalása lenni Arany lírai költeményeinek, hanem, hogy író saját szavaival éljünk, nem volt az egyéb „mint egy kis virágfüzér abból a koszorúból, melyet a nagy költő saját maga font feje köré.” „Csupán egy kis virágfüzért akartam kötni így szolt — költeményei örökzöld leveleiből s a gazdag szinponpát akarám feltűntetni, mely versei hosszú során gazdag változatban játszik. Meglehet nem a műértő kertész tapintatosságával jártam el, ki a virágok színe és illata szerint tudja virágait színeskorba fűzni; de megnyugtató jó szándékom, hogy talán durva kézzel a drága levelek ékes himporát letörölni nem vala czélom.”

Felolvasását a következő szavak kíséretében fejezte be: „Koszorukat elő s vesztéglő cseréjét!” megérdemli ő, legnagyobb költője annak a nemzetnek, mely nemsokára, megfogya bár, de törve nem” ezer éves fennállásának ünnepét fogja megülni:

Koszorut elő! morzsoljuk el könyünkét
Az istenülés perzei már ezek!
Borítsa ünneplő mirtusz fejünket,
Reménynyé váljon az emlékezet!!

A csinos és kellő gondolattal készített felolvasást a közönség megtapsolta és megéljenzte. Ezután **Benedek Károly II. b.** szavaltá Arany „**Rendületlanul**” cz. költeményét tetszés között. A tárgysorozatot **Nagy Árpád I. b.** zárta be Arany „**Visszatekintés**” cz. lírai önéletrajzának igen csinos elszavalásával. Az egész ünnepélyt a főisk. zenekar lelkes „**Indulójá**” rekeszté be, mely után a közönség teljesen megelégedve távozott el, magával vive azon erős meggyőződést, hogy Arany nem halt meg, — Arany él!

„El neved örökké a magyar szívében,
Tünjenek is el bár százak, ezredék,
Amit él Homér is, bár dicsőült régen
S homályba merültek híres nemzete.
Phöbus tüzszekere lángol az ég alján
S egy búcsu sugárt a földre visszavet;
Ám te erőt vetél sötétség hatalmán,
Mindörökké ragyog fényes szellemed.”

Midőn **Gáspár** emez időzött szavaival fejezzük be mi is tudósításunkat, nem tehetjük, hogy kifejezést ne adjunk azon óhajtásunknak is: vajha az ifjuság mindig kebelében hordozná a nagyok iránti kegyeletet; vajha kitartó szorgalommal arra törne, hogy az azok által hátrahagyott kincseket szívébe, lelkébe ültessék át, mert csak így fogja bebizonyítani, hogy méltó örököse azoknak. A Bethlen-főiskola ifjusága ezt érti és tudja, s hisszük, hogy nem is fog megfélekedni róla soha. Még egyet. Vajjon nem lenne-e az ifjuságra s még szélesebb körre is üdvös befolyással, ha az ifjuság évenként más nagyainak emlékezetét is nyilvánosan megünneplelné?? . . . Megérdemli a gondolkozást. Rajta!

A nagyenyedi dalkör hangversenye.

Régi betegsége és csaknem gyógyíthatatlannak látszó nyavalyája városunk különben eléggé élénk és változatos társas életének a harmonia hiánya, illetőleg gyorsan enyésző rövid élete. Különösen az utóbbi egy pár év tized alatt alig mult el év, hogy ne született volna egy dalkar, a nélkül, hogy egy is az év végét megérte volna. Szomorú és csaknem megfoghatatlan jelenség, ha meggondoljuk, hogy az állandó dalkör létrehozásának özszes külső feltételei megvannak. Vanak a dal művelésére alkalmas erőink; karvezető is csak akad; van minden szép-ért, jóért lelkesülni tudó közönségünk, melynek nemesen érző szívére az összhangzatos szép bármely nyilvánulásában mindig megtette hatását, a mióta **Enyed**, „**Erdély Atheneje**”, felette sokat mondó, névre érdemestette magát. Mi hiányzik hát? . . . A feleletet könnyen megtalálhatjuk eddigi tapasztalatainkban. Vannak bizonyos társadalmi és egyéni belső feltételek, melyek a külső feltételekbe életet lehelnek, melyek nélkül soha maradandó sikerre számítani nem lehet: az erős elhatározás, a komoly kitartás, a közönségnek nemcsak anyagi, de erkölcsi támogatása is, a közönség minden rétegének egy-éges és nem folytonosan más meg irányba átesapó rokonszenve. Ezeket a feltételeket mi — fájdalom! — mindeddig vagy nagyon mulékony jellegűeknek, vagy nagyon kis mértékben meglévőeknek tapasztaltuk.

Ezzel szemben vigasztalásunkra szolgál egy másik sokkal örvedetesebb tapasztalat: hogy a szép iránti érzék nálunk sokkal mélyebben gyökerezik, semhogy kienyészhetnék, s ha időnként elszunnyad, hamar ébred; s a mit a látszólagos közöny egy időre a téletenség burkával fed el, újra meg újra „kitör és eget kér.” Vajha „nár egyszer úgy törne ki, hogy ne szakítaná félbe életét még

esecsemő korában, hanem érhetné meg a nagykorúság örömét is.

Ez a szép érzék mint hatalmas rugó hozta létre a közelebről alakult „Nagy-enyedi dalkört“ is. A dalkör ez idő szerint 28 tagból áll. Elnöke Nagy Lajos helybeli főtanodai tanár; karnagya Zaida János főtanodai karnagy, pénztárnoka Bartha Zsigmond főtanodai s. tanár. Keresztelési ünnepélyét folyó hó 3-án tartottuk. Keresztülőknek meghívtuk Enyed összes műértő közönségét. El is jött meglepő szép számmal, hogy első hangversenyünkön tanuja legyen azon áldozatnak, melyet eddigi tevékenységünk első zsengéiből a szép muzsájának oltárára hoztunk.

A szellemi sikert a válogatott és műértő közönség élénk tetszés nyilvánítaban láthatók. Az anyagi siker teljesen megfelelt várakozásunknak.

Az ez alkalommal elért legszebb és leglényesebb eredmény az az önbizalom, melyet dalkarunkba az első fellépés szép sikere öntött s mely mindnyájunk szemében egy szép jövő biztos zálogaként tűnik fel.

Igy tehát dalkarunk keresztelője a legszebb jósejlek között folyt le. Az út meg van törve, előttünk a pálya, „Az erőltet csügged, az erős megállja.“ Édesen esik reménylenünk, hogy a keresztelésre meghívott közönség áldozatra kész keresztzülői gondnal fogja támogatni ezután is keresztgyermekét, kinek nagykorúvá fejlődésére sokkal biztosabb jeleket láthatott, mint az eddigieknek.

A hangverseny lefolyásával a zene muzsája visszavonult, hogy helyet adjon a nyugtalan természetű pajzán Tersichorenek, kinek kedélyes kormányzása alatt fél egy óráig mulatott a szép hölgyekkel oly dúsán ékített közönség.

Adja az ég, hogy harmóniánk ne jusson előde szomorú sorsára! ne tévedjen az itt is, ott is lappangó disharmonia zótanyára!

Dalos.

N A P L Ó.

Febr. 25. A helybeli vinczellér-képezedében folyó hó 25-én tartott meg a téli zárvizsgálat, délelőtt az elméleti vizsga az e félévben előadott szöveget, konyha-kertészet, talaj- és trágyaismből, — délután a gyakorlati: a pincekezelés és kadár munkából. — A növendékek feleletei úgy az elméleti tantárgyakból, mint bemutatott rajzaik, készítményeik s kivált gyakorlati ügyességek a borfejtés, derítés, palackozás körül igen kielégítették a jelen volt hallgatók várakozását, s nem lehet elismerésünket ki nem fejeznünk Morágyi István intézeti igazgató és Munkácsi József s. tanár uraknak úgy tanításuk eredménye, mint a növendékek gyakorlati ügyessége és tapintatos fegyelmzése körül kifejtett munkásságuk fölött. — Sajnálattal kell megjegyeznünk, hogy a gondnokság helyben lakó tagjain s két vendégen kívül többet nem láttunk a hallgatók sorában, városi nem kevés szülő- és pinceszülőjaink, gyümölcsészet kedvelőink nem csekély mulasztást követnek el, hogy az ily vizsgákon megjelenés által nem használják fel az alkalmat az intézet irányával, a kikerülő növendékek képzettségével megismerkedni s érdeklődésükkel úgy a növendékeket buzdítani, mint a tanárok rendkívüli munkásságát némi elismerésben részesíteni.

Márcz. 7. A nagyenyedi kisegítő takarékpénztár folyó hó 7-én tartotta meg rendes évi közgyűlést, közép számmal összegyűlt részvényesek jelenlétében. Dr. Magyar Károly helyettes elnök szépen kidolgozott elnöki megnyitója elején fájdalommal emlékezett meg az intézet vesztéséről, melyet Sándor Elek elhunytával szenvedett.

A közvesztés eseteleése folytán áttör az intézet mult évi életének vázolására, örömmel említi fel, hogy az intézet a megelőző évhez mérve csaknem 266 ezer forintnyi öregbedést mutat, mely szám egyfelől a hitelt élvezők száma gyarapodását, másfelől a munka emelkedését tünteti föl, megmondolván, hogy ezen intézet többnyire 50 — 100 frtos kölcsönökkel köti üzleteit.

Elismeréssel emlékezik meg a pénztári tisztviselői kar kitartó, odaadó munkássága, részrehajlatlan higgadt eljárása, előzékeny megnyerő bánásmódjáról. Különösen és mindenképp Kovács Gyula derék igazgató lelkiismeretes munkássága eredményezte azt, hogy az ellenőrző felügyelő-bizottság fásasztó munkáját, a pénztár és üzleti könyvek ellenőrzése körül, sikeresen végezhesse azokat rendben találta. Mindegyiküknek külön-külön köszönetet szavazva a gyűlést a megjelent tagok éljenzései között megnyitották nyilvánította.

Az igazgatóság évi jelentését Kovács Gyula igazgató terjesztette elő, számokkal mutatván ki az intézet folytonos emelkedését.

Ugyanis az intézet üzleti forgalma:

1877-ben	177-220	frt	48	kr,	és	a	váltó-tárca	92,380	frt
1878-ban	333-031	"	13	"	"	"	"	113,680	"
1879-ben	400-112	"	43	"	"	"	"	154-110	"
1880-ban	522-000	"	69	"	"	"	"	177-400	"
1881-ben	611-189	"	24	"	"	"	"	242-700	"
1882-ben	877-775	"	94	"	"	"	"	352-800	"

Igy a feltüntetett 5 év alatt az intézet forgalma épen megötszöröződött.

Az 1882. évről készített mérleg- és forgalom kimutatás 877-775 frt 94 krt tüntetett fel, melyből az év folyamán betett összegek és azok után esedékes tőkésítet kamatok számlája 182-397 frt 19 kr tesz ki, melyrel szemben a betevők kivettek 75.603 frt 19 kr, minél fogva az intézet forgalmi tőkéje 106.794 frt emelkedést tüntet föl. Ennél fogva az összes forgalmi tőke, 357-040 frt 49 kr. leszámítva a tartalék és részvény tőkéket.

Előfordult a váltó-forgatásokkal együtt 2,844 kölcsön eset 773-950 frttal, visszafizettetett 663-450 frt kikölcsönözött tőke. A váltó tőreza öregbedett tehát a lefolyó évben 110-500 frttal.

A részvénytőke nem változott, a tartalék-alap 4,841 frt 37 krt 600 frt javulást mutat.

A tiszta nyeresémet 1690 frt 21 krt tesz, mely a részvényesek között a megelőző évi kules szerint osztott fel, a jótékony célra felajánlott 100 frtból 30 frt az iparos iskola tanulóinak tanszerekre, 30 frt a polg. isk. segély alapjára, 30 forint a megyeház előtti part erődítés felső végén építendő kútra, 10 frt pedig a bukovinai magyarok hazatelepítése elősegítésére fordíthatni határozottatott.

A közgyűlés az igazgatóság jeletését valamint a felügyelő bizottság e nyilatkozatát öröndetes tudomásul vevén, elnök 3 igazgatósági és két felügyelősi tag választására hívta fel a gyűlés tagjait. A beadott szavazatok szerint igazgatósági tagokká megválasztottak: Török Bertalan, Lőte Lajos 3—3 évre, dr. Magyar Károly 2 évre. A felügyelő bizottságba megválasztott Ungerpek Miklós 3 évre, dr. Bartók György 1 évre.

A JÖVŐ HÉTEN.

Márcz. 12—13. a kisenyedi járás, — **14—16.** a marosújvári, — **17.** Nagy-Enyed város sorozása.

— **14.** Közigazgatási bizottság gyűlése.

— **15.** Műkedvelő társulat estélye a bukovinaiak javára.

LEVELEZÉS.

A megyei gazdasági egyletek egyesülése.

A székásmonti gazdasági-egyesület igazgató választmánya rendes gyűlést tartott f. évi márczius 4-én Alalmort, melyen a választmány 24 tagja közül megjelent 16, s ezen kívül jelen volt még négy egyleti tag.

A rendes folyó ügyek letárgyalása után igen élénk eszmecsere fejlődött ki az Alsó-Fehér megyei gazdasági egylet választmányának mult évi szeptember havában 79 szám alatt a székásmonti gazdasági egylet választmányához intézett átirata felett, melyben felhívja, hogy eszközje közgyűlés által azt, hogy a két gazdasági egylet egyesüljen, még pedig a mint az átirat szavai mondják „természetesen oly módon, hogy az egygyé alakult egyletnek ügyei vezetése Nagy-Enyedről intéztessék.“

Az egyesülés szükségének indokál azt hozza fel a választmány, hogy „fájdalommal jutottunk azon meggyőződésre, hogy míg egyfelől az általános kedvezőtlen anyagi viszonyok mellett egyletünk vagyoni gyarapodása csak lassan haladhat előre, másfelől a szellemi munkaerő se oly kiváló nagy mennyiségben, miképp annak szétválasztása bármely közügyben hasznos és kívánatos lehetne“; felemlíti továbbá miszerint azon kedvezőtlen állapot folytán nem reményli, hogy megyénkben „az általános részvét oly nagy leend, hogy területén két gazdasági egylet is virágozhasse, sőt egy egylet is, csekély vagyona mellett, még hosszabb ideig leend kénytelen sokféle ohajainak teljesítését a jobb jövőtől várni.“ Ezekből folyólag szükségesnek tartván a két egylet egygyé olvadását azon okból, mert „minden egyletre nézve elengedhetetlen kellék, hogy állandó központtal bírjon, s az oly városban legyen a melyben az egylet ügye iránt érdeklődő, minél számosabb intelligencia lakjék: s mert ily szükséges kellékkel bíró város megyénkben, bizonyosan legelső helyen N.-Enyed, hová azon okból is, mivel a megyei gyűlések kebelében tartatnak, s ilyen alkalommal a megye minden részéből begyűlvén a gazdaközönség, minden alkalommal lehet valami hasznos működést kifejtetni a nélkül, hogy ez okból újabb utazásnak tegye ki magát a gazdák közönség.“ következett azon szükségességre, hogy a két egylet egyesüljen, természetesen oly módon, hogy a székásmonti gazdasági egylet olvadjon be az Alsó-Fehér megyei egyletbe s mint olyan működését szüntesse be.

A megjelent választmányi tagok csaknem minde-nike hozzá szólott ezen közérdekű kérdéshez, s egy tag kivételével, ki az egyesülés elvét pártolta, azon nézetnek adott kifejezést a választmány, miszerint „a szövetkezést igen kívánatosnak tartja, de az oly módoni egyesülést, hogy ezáltal a székásmonti gazdasági egylet feloszadjék s az alsófehérmegyeibe olvadjon, sem hasznosnak, sem szükségesnek nem ismerhetvén el, közgyűlésünk csak a szövetkezést javasolhatja, s néhány tag e tekintetben is bevárának véleményezte az országban levő összes gazdasági egyletek szövetkezése ügyében, a szövetkezeti nagy gyűlésen létesítendő megállapodást, óhajtván minden e téren előjehető esetben az egyöntetű működést.“

Azon indokok, melyek a székásmonti gazd. egyesület választmányát a fenn irt megállapodásra vezették, naggyában a következők voltak:

1. A megyei és vidéki gazdasági egyesületek munkaköre nem annyira az elmélet, mint a gyakorlat mezeje s hogy a gazdasági egyesületek egy része — tisztelet a kivételeknek — oly kevés eredményt mutat fel, fő oka az, hogy azok hajlandóbbak a közzgazdasági és mezői gazdasági ügyek elméleti vitatásával, mint gyakorlati megoldásával foglalkozni. — Nagy kiterjedésű és különböző helyrajzi fekvésű megyéinkre alkalmazva ezen állítást, lehetetlen be nem látni, hogy bármelyik gazdasági egylet, központi kormányzattal amaz igen óhajtott cél megvalósításához — a gyakorlati eredmény eszközéséhez — nem vezethet, mert a gazdaközönségre célra vezetően nem rendeletekkel lehet hatni, hanem úgy, ha körükben gyakran megjelenve példaadással, hasznos intézmények ismertetésével, közhasznú szövetkezetek létesítésével buzdítanak az újabb kor vívmányainak elsajátítására: erre pedig a gazdaközönség tagjainak mentől gyakoribb találkozására szükséges. — Épen ezért:

2. Nem teheti magáévá választmányunk azon indokolást, mely szerint valamely központi városból nagyobb munkásságot lehetne kifejtetni, mint a gazda közönség körében: mert igaz ugyan városokban több a szellemi erő, de itt inkább a társadalmi élet, ipar és politika fejlettebb mint a gazdaság, és éppen nem reményelhető, hogy a megyei gyűlések alkalmával minden tényező egyesüljön, mert a tapasztalat azt mutatja, hogy olyan alkalmakkor csak egy két napi közigazgatási munkásság is úgy kifárasztja az összesereglettek figyelmét, hogy a harmadik napra csak a helybeliek maradnak a központban; s ha ehhez hozzá adjuk, hogy a vidéki gazdaközönségnek, kik nem is mind bizottsági tagok, a központi városba utazása, s ott tartózkodása mily költséges, ha kiszámítjuk, hogy a szakásmentieknak Enyedre utazásuk, s három napi ott tartózkodásuk negyven-ötven frtba kerül: éppen a testvér választmány által jelzett nehéz anyagi körülmények folytán nem várható, hogy vidéki tagjaink ily költségek tegyenek, azért, hogy mint a központi egyesületeknél szokott történni, a folyó ügyek tárgyalásában résztvételnél a már előretörtént megállapodásokhoz „igen“ vagy „nem“ el járuljanak. Ellenkezve van ez a székásmonti gazdasági egyletnél, mert alapszabályszerűleg, az egymáshoz úgy is közel lakó tagok sorrendben, egyik vagy másik egyleti tagtársuk lakóhelyén és vendégszerető házában tartván választmányi üléseiket, az utazás és tartózkodás semmi költségbe nem kerül, s e mellett tag mező nyílik arra, hogy az egylet működését a gyakorlati téren kifejttesse, gazdasági-szemlék, bírálatok, eszköz-versenyek és kísérlettelétek által.

(Vége köv.)

Gyula-Fehérvár, 1883. márcz. hó 8.

— Sensatio bolt-feltörés. —

Csak az alig mult időben ütötte volt fel Gyula-Fehérvár városában sátorát a boltokra sandító jó madaraknak gyönyörű bandája, egyre-másra látogatván meg heteken keresztül a kereskedők boltjait, s ugyancsak könnyítették is nem csekély eredménnyel s nem egy izben a bolti inventáláson. Mig végre a rendőrség ezen üzelmeket megsokalva súlyomként ütött reá a jó madarak fészkeire, s nem egyet költöztetett át azon szállásra, melyben nyugodtan álmódhatják a régi s a jövő diesőségét. Egy ideig be is állott a nyugalom a megrettent kereskedők öröme, de csak hiu öröme voltak ezek. A folyó hó 7-én borzalommal vette a város hírül, hogy a lefolyt éjjel ismét kezdetét vette a boltok ostroma; nem ugyan faltörő kosokkal, miként a rómaiak tették, hanem nagyobb rafineriával s több tappintattal, a kiszemelt bolthoz idomított kulesokkal.

Hírül ment ugyanis, hogy egy helybeli kereskedő boltját feltörték. Nő hisz volt is megütözés, borzalom s az areczoknak különböző deformálódása. Bővebb tudakozás után kiderült, hogy a díszes s a sensatio oly nagy mérvben előidéző madarak m.-igeni Janku Todor és o. herepei Márton Axenti nevű csavargók voltak. A rendőrség kintüntetvén magát, lépessző nélkül is elfogta s elhelyezte a többiek közé t. i. a hüvőre. Érdekes volt többek között az is, hogy kisérlet közben ráismert egy helybeli cipész az egyik jó madár által viselt azon cipők egyikére, melyek egy a f. évi január havában feltört bőr-és cipő kereskedésből elvándoroltak. Tehát már nemcsak a tolláról de a bőréről reá ismernek a jó madarakra.

r. l.

Nyilvános számadás és köszönet.

A „n.-enyedi dalkör“ által f. hó 3-án saját pénztára javára rendezett hangverseny alkalmával a bevétel 103 frt 85 kr, a kiadás 44 frt 34 kr, a tiszta jövedelem tehát 59 frt 51 kr volt.

Felülfizettek mlts Miksa Miklós ur 1 frt. 20 kr, tks. Szongott Gergelyné urasszony 3 frt, t. Asztalos János ur 1 frt, a miért fogadják az egylet halás köszönetét.

N.-Enyed, 1883. márcz. 8-án.

Bartha Zsigmond,
egyleti pénztárnok.

— Bukovinai magyar tesvéreink részére a „Közérdek” szerkesztőségéhez a mult számban közölt összegben kívül, eddig következő adományok gyűlték be:

Id. Zeyk Károly 5 frt, id. Gáspár János 2 frt, ifj. Gáspár János 2 frt, Tóth Ferencz 1 frt, Vajna Károly 1 frt, Kerekes Mihály 3 frt, Buda Ede 1 frt, Lőcsey Lajos 50 kr, Szabó Ferencz 1 frt, Bisztricsányi Lajos 2 frt, Supka Béla 50 kr, N.-enyedi kiségitő takarékpénztár 10 frt, Vajna István 1 frt, Benkó Márton 5 frt, Egy régi honvéd 1 frt, Czirner József 1 frt, Korbuly Bálint 1 frt, Kovács Sándor 1 frt, Gréf János 1 frt. — Szerkesztőségünk eddigi gyűjtésének eredménye a mult számban közölt 29 frttal: összesen 69 frt.

VEGYES HIREK.

— Az adózó közönség érdekében. A folyó 1883. évi I. és II. osztályú kereseti és fegyver adóajstromok a közönség (város) házában 8 napi közszemlére kitétetnek mindenki általi megtekintetés végett, miről az adózó közönség oly hozzáadással értesítették, hogy netalán felebbezések a fent kiűzött határidő alatt a községi előjárásnál (városi polgármesternél) benyújtandók. — A mondott határidőn túl beadott felebbezések figyelembe nem vétetnek. N.-Enyeden, 1883. márczius 7-én. Navratil György, m. kir. adófelügyelő.

— Márczius hó 15-én, ez emlékeztető nap 35-ik évfordulata alkalmából a nagyenyedi műkedvelő társulat este fél 7 órakor estélyt rendez, melynek tiszta jövedelme a bukovinai behozandó magyar véreink javára fordítatik. A változatos és a legjobb társulati erők által, a férfi dalkar szíves közreműködése mellett előadandó program, de főleg a hazafias cél, méltó a pártolásra. A végből, hogy a résztvét mennél teljesebb lehessen, a belépti díjak csak 30 kr-ra tétettek.

— A város piaczi vendéglőjét a folyó hó 5-én tartott nyilvános árverés alkalmával dr. Bocz József vette ki bérbe folyó évi április 24-ikétől számítva 3 évre, évi 604 frt bérösszegért.

— Vadkan-vadászat Nagy-Enyed határán. Egy résztvevőtől a következő értesítést kaptuk: E hó 7-én vetők az értesítést, hogy az ugynevezett „Czifra fogadó” feletti erdőben 6 darab vaddisznó be lett kerítve. Sietőleg összegyűltek: br. Kemény Gerő, br. Kemény Endre, Zeyk Kálmán, Dezső Zsigmond és Buda Ede, és kimenve a „czifrához”, hamar a helyszínére értünk; — elállván a vadászállásokat, megkezdett a hajtas; két vaddisznó különválva a többitől, kiespott Zeyk Kálmán és Buda Ede között, ezekre az illetők által négy lövés történt. Kiespott ezután három és végül még egy darab, ezekre két lövés tetetett, de csak gyengén sebesített meg egy disznó. Az első két disznó közül megtaláltott az egyik a löhely közelében, melynek a keresztcsontja lett Zeyk Kálmán ur által ellöve és így még kegyelemlovást kellett adni neki; értekezlet közben kiderült, hogy Zeyk Kálmán az először kiespott disznóra lött, holott Buda Ede a másodikra, minélfogva vissza menván a lövés helyére, megtaláltott a második disznó véres nyoma is; ez volt délelőtt 11 óra tájt. Megindultak annak nyomán Zeyk K. Dezső Zsigmond és Buda Ede két oláh vezető kíséretében, követve a véres nyomokat, míg délután 5 óra tájban az egyik vezető, Mán Demján a disznót fekvő meglelte, fülelő fogva leteperete, hátulsó lábait, hogy tovább ne futhasson, madzaggal összekötötte és botjával kezdte főbeverni, azonban a helyszínére érve a disznó még élt. — Konstatáltott, hogy a disznót Buda Ede mindkét golyója találta, még pedig az egyik golyó a hátsó farsonton keresztül, a másik golyó pedig a bal farsonton furódott be és a jobb előlapoczkán ment ki, tehát a szó szoros értelmében hosszabban végig furta az állatot; a belek össze voltak rongálva. — Feltűnő, hogy mily ereje volt ez állatnak oly lövésekkel oly hosszú időn át megélni. — A két disznó sulya összesen 103 kiló volt.

— „Szilágy-Somlyó.” Ily című társadalmi hetilapot indítanak meg Szilágy-Somlyón. Nagy László felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos. Tapody Tsmás lapvezér és Bartha Iván főmunkatárs. — A „Szilágy-Somlyó” társadalmi hetilap megjelenik minden esütörtökön; előfizetési ára: a jelen (esonka) évre márcz. 15-től decz. 31-ig 3 frt, félévre ápriltól szept. 31-ig 2 frt, negyedévre ápriltól június 30-ig 1 frt. A márcziusi számok az előfizetőknek díjlanul küldetnek meg. Az előfizetések a „Szilágy-Somlyó” kiadóhivatalához (gymn. épület) küldendők, legezelszerűben postautalvánnyal.

ORSZÁG-VILÁG.

A bukovinai magyarok hazajövetelét, úgyszólván, már mi sem gátolja. A Somssich, Apponyi és Prónay által kibocsátott felhívás országszertelének visszhangra talált, úgy hogy a kívánt 20 ezer forint talán márczra is gyűlt. — A magyar általános biztosító társulat a hazajövetelre szükséges 20 ezer frtot kamat nélkül felajánlotta a belügy-miniszternek, de a miniszter nem fogadta el és a kérdés megoldását

a társadalomra bízta. — A magyar társadalom meg is oldotta a kérdést úgy, hogy méltán lehetünk büszkék rá. Magában Panesován, melyet pedig sem nagy, sem magyar városnak nem lehet mondani, egyetlen fél nap (márcz. 3-án délelőtt) 1208 forint gyűlt össze. Meglehet azonban, hogy a talán már begyűlt 20000 frt még sem lesz elégséges az utiköltségek fedezésére. E hó 3-áról ugyanis távirat érkezett Bukovinából Nagy György kormánybiztoshoz Páncsovára. — E távirat arról értesít, hogy a bukovinai csángók vidékén nagy hóesés van s e miatt nem hiszik, hogy a hazatérők az erdélyi hegyzsorosokon át Deés felé jöhessenek, hanem az egész utat vasuton kell megtenni. Nagy György ezért Budapestre utazott, hogy az illető vasút-társulatknál a munkások szállításánál szokásos kedvezményt, esetleg ennél többet is, kieszközhesse.

A középiskolai oktatásról szóló törvényjavaslatot e hó 5-én kezdette tárgyalni az országgyűlés. — Az eddigi jelek oda mutatnak, hogy a 13 év óta vajudó javaslat most már, bár hosszantartó vita után, törvénynyé válik, valószínű azonban, hogy módosított alakban.

KÖZGAZDASÁG.

A téli körtetermelés nagyobb felkarolása.

Elérkezvén a gyümölcsesegetek és oltógalyak beszerzésének ideje, hogy a gyümölcsfa tenyésztőket a szaporítandó fajok választásánál a téli körték nagyobb felkarolására figyelmeztessük, érdekesnek látjuk átvenni egy fővárosi pomologus következő sorait:

Ha már egyáltalában panasz van hazánkban a téli gyümölcs nagy hiánya miatt, mennyivel inkább lehet e panasz jogos épen a téli körték teljes hiánya felett. Igaz ugyan, hogy részben indolenciánk folytán is oly hátra vagyunk egyáltalában a téli finomabb gyümölcs nagyban termesztésével, miszerint Budapesten egy másodrangu jobb fajta alma is 5—10 krba kerül, midőn ugyanitt 10 krért 3 darab narancsot, vagy pedig 5 drb citromot vehetünk; de ez még hát tűrhető állapot; de midőn Budapesten eladják a főzni való hosszú és lapos körtéket „a la téli körte” és egy Hardenpont körte 15—50 krba kerül és száz számmá még így sem kapható, — ez már csakugyan szegénységi bizonyítvány hazánk gyümölcsészeti állapotáról. — Es pedig így áll a dolog; állításunkból mit sem vonhatunk vissza!

De hát mi lehet oka ezen érthetetlen állapotnak; nincs talán elég talajunk a nemesebb téli gyümölcstermesztésre, avagy egy téli körtéfával több a teendő s vesződség, mint a nyárral? Korántsem. Egészen másutt kell keresnünk a hibát. — A gyümölcstermelés nálunk — az erdélyrészi megyéktől is csak kevéssé tekintve el — még bölesőjében fekszik. — Kevés a pomologus s nem sokkal több a gyümölcstermelő. Egyáltalában kevés gyümölcsöt termelünk s a mi terem is, többnyire oly gyümölcs, a melyet termelni nagyban alig érdemes. E tekintetben nem lehet mást criteriumnak elfogadni, mint a budapesti s bécsi gyümölcspiacz nyári s őszi állapotát; mert a kinek valamije van, sőt sokja terem, az azt a közelebb vagy távolabb fekvő Budapestre vagy Bécsbe szállíttatja értékesítés céljából. E két gyümölcspiacz tehát hű kinyomatát képezi hazai nagyobb gyümölcstermelésünknek.

S mit látunk e gyümölcspiaczokon? Szamóczát, málnát, ribizskét, köszmétét, cseresznyét, meggyet, iszonyu mennyiségű kutyó szilvát, (jó csontártermő évben), ringlót, nyári almát, nyári körtét, csekély mennyiségű barackot, sok szőlőt, (és pedig legnagyobb részt nem asztalra való) egy kevés téli almát s évenként néhány kosárka téli körtét. — A korai cseresznye és korai francia barack eredetét ismerjük; tudjuk, hogy ezek a kedvezőbb éghajlatu Italia Pomonájának ajándékait képezik. A jobb téli alma legnagyobb része a volt Erdély kies bérceiből jó hozzánk, hogy jól értékesítve, termelőjének fáradságát meghálálja. Így télen már nincs más almánk, mint a Felső-Ausztria s Styriából hordószámra ide szállított felvad borsdorfi alma s még néhány szeresika méreg drágán, no téli körtét, azt ne keress; mert a mi ősszel ide vetődik, azt egy-két szállodás, vendéglős lefoglalja s annak aztán az asztalnál meg kell ugyancsak fizetni dupla árát. S az így ide jutott körték közt is ne igen vállogasson senki fia, vegye meg amit kaphat s örüljön, ha néha a finomnak ajánlott Chatillac mellett néha-néha egy kis Virgouleuse avagy Hardenpontra talál.

Bebizonyítottam tehát, hogy kevés gyümölcsöt termelünk s a mit termelünk is kevés értékű s e miatt értéktelen a nyári szilya.

A téli gyümölcstermelés csekély mérvű elterjedésének egy második oka, hogy faiskoláinkból több nyári és őszi gyümölcsfa megy ki, mint téli. Tessék csak gyér-számu faiskoláink árjegyzékeit figyelemmel megolvasni s meglátjuk legott, hogy ott a nyári s őszi gyümölcs tulajdonos. Most két éve egy földbirtokos részére 1200 drb téli körtéfát kellett volna megrendelnem s nem birtam felét összekapni, ha ugyan ez a fele csakugyan azon faj téli körte volt, melyet etiquetteje mutatott.

A harmadik hiba e tekintetben ott fekszik, hogy gyümölcstermelő közönségünk a jobb és nagyobb termesztésre érdemes téli körtéfajokat nem ismeri, s így kapkod egyik fajtól a másikhoz, experimentál; pedig az amerikai gyümölcsész azt tartja, hogy a gyümölcstermelésnél az idő még a pénznél is drágább s minden haszontalanul elvesztett év — mint a katonánál háborus időben — két-tőt számít.

Az is rossz szokása csekély számu gyümölcstermelőknek, hogy igen szeretik a gyűjteményeket a helyett, hogy az éghajlati s talaj viszonyainak legjobb fajokat (3—4 fajban) kiválasztanák s azt nagyban, kereskedelemre termelnék.

Tekintettel végül azon körülményre, miszerint a legtöbb gyümölcsfa hazánkban — elég rosszul — a szőlőkben áll s hogy a szüret bevégezése után a vagyonbiztonság s a felügyeleti felelősség a szőlőkben nem létezik, sokan óvakodnak is e miatt téli körtéfákat ültetni a szőlő közé, mert még a szüret után egy ideig a körtének a fán kellene függni, de az erre szükségeltető őrizet többre kerülne egy-két fa termésének értékénél.

A mondott akadályok leküzdése időbe fog kerülni, a legfőbb akadály úgy lesz azonban rövid idő alatt elhárítható, ha a faiskolák a nemesebb téli fajok szaporítására nagyobb gondot fognak fordítani; ezt pedig elő fogja mozdítani a gyümölcstermelő közönség, ha folyton téli fajokat fog követelni és vásárolni.

A községi faiskolai intézmény fokozatos kiépítésével a gyümölcsészeti ügye is hasonlíthatatlanul fog emelkedni s mihelyt e két előzmény meg lesz, a többi kisebb akadályon csakhamar áthatolunk.

Most pedig a közép s nagyobb birtokosok figyelmét hívom fel a téli gyümölcs s főleg a téli körte nagyobb termesztésére, mint a mely iparág sok fillokszera miatt kizapusztult szőlőt lesz hivatva jól használhatóvá tenni.

Hogy pedig termelőink tudhassák, mily fajokra fektessék a fősulyt, a jelesebb téli körték pomologus neveit ide iktatom; megjegyezvén, miszerint kevés és már a kipróbált jeles fajokra szorítokozom s a czifrább nevű s újabb fajokat kihagyom.

A nagy termesztésre ajánlható téli körtéfajok tehát im a következők: Nemes Crassanne, Téli esperes, Téli Nelis, Fürstenzelli nagy téli Bergamotte, Hardenpont téli vajonca, Nemes Colmar vagy Regentin, Diel vajonca, Grumkovi téli vajonca, Delices d'Hardenpont, téli Sylvester, Virgouleuse, Aremberg vajonca, Clairgeau, Jodoigne diadala, Manna Colmar, St. Germain és Louise bonne, melyekhez még magunk részéről hozzá tehetjük az Uj Foulvia, Josephine de Malines, a Bezi Vaat és Pisztrang körte igen ajánlható fajokat.

Rizstermelés Délmagyarországon. A pusztapékai rizstermelő telep, mely Délmagyarországon a rizstermelést meghonosítani van hivatva, a mult évben igen szép eredményt ért el, melyről Bodola Lajos főmérnök, a telep igazgatója, a földmívelési miniszterhez terjedelmes jelentést tett. E szerint az 1881—82. gazdasági évben 89 kat. hold volt rizsszel bevetve; termelt rajta összesen 3250 hektoliter rizs 1700 métermázsa sulylyal, midől egy holdra 35 hektoliter esik 53 kilogramm átlagos sulylyal. Az összes költségek 6455 frtra rugtak, midől azonban legielebb 4000 frt tekinthető tisztán kezelési költségeknek. — Megtartottak vetőmagnak a jövő évre 65 mmázsát, eladtak 1583-at 9 frt 88 krjával, a mi 15.640 frtot tesz. — E szerint a 89 hold terület közel 12.000 frtot jövedelmezett.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Sz. 4315—1882.

HIRDETMEÉNY.

A gyulafehérvári kir. járásbíróság részéről ezenel közhírré tétetik, miszerint gyulafehérvári ügyvéd Csavási József által képviselt gyulafehérvári Bányai Károly felperes Lenkresán Arton és társai hagyatékai alpercek elleni 21 frt iránti sommás keresetnek tárgyalására hatánapul 1883. márcz. hó 30-ik napjának délelőtti 8 órája e bíróság előtt kitűzetik.

Felhívattak ennél fogva Lenkresán Arton, Dregito Petru és Sztója Jová alperesi hagyatékok által érdekeltek, hogy ügyöknek cél-szerű védelme iránt a részökre gondnokul kinevezett gyulafehérvári ügyvéd Barbu Miklóst kellően utasítsák, — vagy a tárgyalásnál személyesen, vagy más megbízott által jelentkezzenek, mert különben mindezek elmulasztásának következményeit maguknak tulajdonítsák.

Gyula-Fehérvárt, 1883. évi február hó 16-án.

A gyulafehérvári kir. járásbíróság.

Csées,
járásbíró.

Sz. 6679—1882

tkvi

Árverési hirdetemény.

A nagyenyedi kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóság részéről közzé tétetik, hogy Makave Anna lui Stefan végrehajtott 78 frt tőke, ennek 1877. július 1-től járó 8% kamata, 7 frt 30 kr per. 3 frt 78 kr, 8 frt 90 kr, 14 frt 14 kr, 8 frt 38 kr, 8 frt 14 kr és 8 frt 98 kr költségei s járuléai követelése kielégítése végett végrehajtást szenvedő Groza Juonné szül. Süttő Annának a felelyedi 101 sz. tkjvben A+ 1—11. rendszám alatt foglalt felelyezésben tulajdonát képező fekvőségei 303 frtban megállított kikiáltási árban FEL-ENYED község előjárásági helyiségében 1883. évi április hó 25-én délelőtti 8 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak.

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jelzett arfolyammal számított, óvadékpésnek nyilvánított értékpapirokban a kikiáltott kezéhez letenni.

A vételárt pedig vásárló a következő határidőben köteles a fel-tételekben megnevezett királyi adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni, és pedig az árverezés jogerőre jutása után 15 nap alatt felét és másik felét ezen naptól számítva 30 nap alatt.

Különbösen az árverezés megállapított feltételei alóliit telekkönyvi hatóságánál a hivatalos órák alatt és Fel-Enyed község előjáráságiánál megtekintethetők.

A kir. járásbíróság, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1883. január 30-án.

Szentpál,
kir. aljbíró.